נטילת נשמה אף קודש דבר שיש בו נטילת נשמה ואי בנוגע נטילת נשמה מי איכא אלא באכילה ואכתי מיבעי ליה לטמא שאכל בשר קודש לפני זריקה דאתמר טמא שאכל בשר קודש לפני זריקה ריש לקיש אמר לוקה ורבי יוחנן אמר אינו לוקה ריש לקיש אמר לוקה בכל קודש לא תגע לא שנא לפני זריקה ולא שנא לאחר זריקה רבי יוחנן אמר אינו לוקה כדתני ברדלא אתיא טומאתו טומאתו וכי כתב ההוא לאחר זריקה אם כן לימא קרא בקודש מאי בכל קודש ש"מ תרתי גופא טמא שאכל בשר קודש לפני זריקה ר"ל אמר לוקה רבי יוחנן אמר אינו לוקה אמר אביי מחלוקת בטומאת הגוף אבל בטומאת בשר דברי הכל לוקה דאמר (א) קרא [1]והבשר לרבות עצים ולבונה דלאו בני אכילה נינהו ואפילו הכי רבינהו קרא ורבא אמר מחלוקת בטומאת הגוף אבל בטומאת בשר דברי הכל אינו לוקה מאי טעמא כיון דלא קרינא ביה [2]וטומאתו עליו ונכרתה לא קרינא ביה [1]והבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל והאמר מר והבשר לרבות עצים ולבונה הכא במאי עסקינן כגון שקדשו בכלי דנעשה כמי שקרבו כל מתיריו דתנן כל שיש לו מתירים משקרבו מתיריו כל שאין לו מתירין משקדש בכלי איתמר המעלה אברי בהמה טמאה ע"ג המזבח ריש לקיש אמר לוקה רבי יוחנן אמר אינו לוקה ריש לקיש אמר לוקה טהורה אין טמאה לא ולאו הבא מכלל עשה לוקין עליו ורבי יוחנן אמר אין לוקין עליו לאו הבא מכלל עשה אין לוקין עליו מותיב רבי ירמיה [3]אותה תאכלו ולא בהמה טמאה ולאו הבא מכלל עשה א"ל רבי יעקב לרבי ירמיה בר תחליפא אסברא לך באברי בהמה טמאה דכולי עלמא לא פליגי כי פליגי בחיה והכי איתמר רבי יוחנן אמר עובר בעשה ריש לקיש אמר אינו עובר בולא כלום רבי יוחנן אמר עובר בעשה בהמה אין חיה לא ריש לקיש אמר אינו עובר עליו בולא כלום ההוא למצוה מותיב רבא אילו נאמר [4]קרבן לה' בהמה הייתי אומר חיה בכלל בהמה כענין שנאמר [5]זאת הבהמה אשר תאכלו שור שה כשבים ושה עזים איל וצבי וגו' תלמוד לומר בקר וצאן בקר וצאן אמרתי לך ולא חיה יכול לא יביא ואם הביא כשר הא למה זה דומה לתלמיד שאמר לו רבו הבא לי חטים והביא לו חטים ושעורים שאינו כמעביר על דבריו אלא מוסיף על דבריו וכשר תלמוד לומר בקר וצאן בקר וצאן אמרתי לך ולא חיה הא למה זה דומה לתלמיד שאמר לו רבו אל תביא לי אלא חיטין והביא לו חיטין ושעורים שאינו כמוסיף על דבריו אלא כמעביר על דבריו:

נטילת נשמה. כרת: **ואכתי מיבעי ליה כו'.** וכיון דלאחר זריקה נפקא לן מיניה היכי יליף מיניה תרתי: **אתיא טומאתו טומאתו.** אזהרת טמא שלא יאכל קדש אלמא אזהרתו מעונשו ילפא ועונשו לאחר זריקה הוא ולא לפני זריקה כדקתני בגמ' דהקומץ רבה (מנחות כה:) יכול יהו חייבין עליו משום טומאה לפני זריקת דמים תלמוד לומר כל טהור יאכל בשר והנפש אשר תאכל בשר וגו' (ויקרא ז) הניתר לטהורים חייבין עליו משום טומאה שאין ניתר לטהורים אין חייבים עליו משום טומאה: **אם כן.** דלאוכל לאחר זריקה אתא קרא לכתוב בקדש ולנא אמינא לאחר זריקה הוא דומיא דעונש: **מחלוקת בטומאת הגוף.** בההוא קאמר ר' יוחנן אינו לוקה דנפקא ליה אזהרה מעונש: **אבל טומאת בשר.** טהור שאכל את הטמא דאזהרה דידיה בהדיא כתיבי והבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל (שם) דברי הכל לוקה: **דאמר מר והבשר.** יתירא דכתיב בסיפיה והבשר כל טהור וגו': **לרבות עצים ולבונה.** לטומאת עלמן דחיבת הקדש מכשרתם לשוייהו אוכלא ואע"ג דהני לאו בני אכילה נינהו ובשר לפני זריקה לא גרע מינייהו: ה"ג **ורבא אמר בטומאת הגוף אבל טומאת בשר איפקיש לעונש.** דסמיך לי' והנפש אשר תאכל בשר דאוקימנא בלאחר (ב) (זריקת בשר): **שקדשו בכלי.** עצים שחתה אותן במחתת כלי שרת מעל המזבח עם גחלים ולבונה שקידשה בבזיכין דאפי' כרת בטומאת הגוף נמי אית בהו: **דתנן.** לקמן בפרק בית שמאי (דף מה:) גבי טומאת הגוף: **כל שיש לו מתירין.** המתירין אותו באכילה חייבין עליו משום טומאה משקרבו מתיריו, ושאין לו מתירין משקדש בכלי: **בהמה טמאה.** סוסים וגמלים: **טהורים אין.** מן הבקר ומן הצאן תקריבו: **אותה תאכלו.** מפרסת פרסה ומעלת גרה: **ולאו הבא מכלל עשה.** כך שנויה בתוך הברייתא ומסקינן בלא תעשה מניין תלמוד לומר אך את זה לא תאכלו אלמא מדאיצטריך לא תעשה אחריה לאו אזהרה הוא: **דכ"ע ל"פ.** דעשה הוא דאיכא ותו לא: **כי פליגי בחיה.** ולא לענין מלקות אלא לעשה ולאימור נמי איפוך דרבי יוחנן לריש לקיש * והכי הוה שמיע ליה לרבי יעקב: **ההוא למצוה.** בהמה מצוה להקריב וחיה רשות ומיהו טמאה ודאי לא דכתיב ממשקה ישראל מן המותר לישראל בפרק קמא דמנחות (דף ו.) גבי טריפה: **אילו נאמר קרבן לה' מן הבהמה.** ולא פירש בקר וצאן: **הייתי אומר כו'.** כענין שנאמר זאת הבהמה וכתיב בתריה איל וצבי: (ג) תרי בקר וצאן כתיבי התם (ויקרא א) מן הבקר ומן הצאן תקריבו והדר כתיב אם עולה קרבנו מן הבקר ואם מן הצאן קרבנו מן הכשבים:

פסול

והבשר לרבות עצים ולבונה. מהכא נפקא לן דחיבת הקודש מכשרת ומקשים הא דאמר בפ' קמא דפסחים (דף טז.) משקי בי מדבחיא דכן כגון יין ושמן אמאי ליתכשרו בחיבת הקודש כמו עצים ולבונה וי"ל דחיבת הקודש מהניא לשווי אוכל מוכשר מידי דדמי לאוכל כגון עצים ולבונה שהוא דבר עב וקשה כעין אוכל אבל לשווי המשקה כאוכל מוכשר לא מהניא חיבת הקודש ואם תאמר הא דאמר בפ' כל שעה (פסחים כד.) והבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל למה לי אם אינו ענין לגופו דנפקא ליה מלא תוכל לאכול בשעריך תנהו ענין לכל איסורין שבתורה הא איצטריך לגופיה דלקי אעצים ולבונה ויש לומר כיון דאיתרבאי עצים ולבונה מייתורא דוהבשר ממילא אשמעינן דלקי מלא תוכל לאכול בשעריך ודברי תימה הוא מנלן דאתא לרבות עצים ולבונה דילמא דווקא לבשר קאתי דמהניא ליה חיבת הקדש ולא בעיא הכשר: **ואפי'** הכי רבינהו קרא. משמע שהיא דרשא גמורה ולא אסמכתא וכן משמע בפרק שני דחולין (דף לו:) דחיבת הקודש דאורייתא ולא כפירוש הקונט' דלקמן בסוף פ' בית שמאי (דף מו:) דקאמר והאמר מר והבשר לרבות עצים ולבונה ומשני לפסולא בעלמא ופי' בקונטרס מדרבנן וכן בפסחים בפרק כל שעה (דף לה.) דקרי ליה מעלה פירש בקונטרס מעלה דרבנן ואי אפשר לומר כן דהכי נמי הביא כפרתו אוכל בקדשים קאמר התם מעלה דאורייתא הוא דמקראי נפקא לן בפ' הערל (יבמות עד:) והא דקאמר לקמן פסולא בעלמא היינו דליכא מלקות אלא איסור דאורייתא וצריך לדקדק אי אתיא מילתא דאביי דהכא כהני תרי לישני דלקמן פרק ב"ש (דף מו:):

שקדש בכלי. תימה מה קידוש כלי יש בעצים דאי מה שמנקעין אותו בקורדום כשהיו מתליעים אותו הא קורדום אינו כלי שרת כדמשמע בתוספתא כדתניא השואל קורדום של הקדש בקע בו וכא חבירו ובקע בו כולן מעלו נתנה לחבירו וחבירו לחבירו הראשון מעל והשני לא מעל ובעולה אינו כן נתנה לחבירו וחבירו לחבירו כולן מעלו ובקונטרס פירש דמיירי הכא בעצים שחתה במחתת כלי שרת מעל המזבח עם גחלים ואין משמע דבמס' תמיד (דף כח:) משמע שהיה חותה מן המאוכלות הפנימיות ומיהו י"ל לא בתרומת הדשן מיירי אלא ביוה"כ שחותה גחלים לקטרת ונראה דקידוש כלי דעצים היינו דמשוי להו גיזרין אע"ג דקורדום לאו כלי שרת הוא כדאמר בפרק י"ב דמנחות (דף קו.) עצים כמה דלא משוי להו גיזרין לא מיתכשרי והא דאמר בהקומץ רבה (שם כה.) ילאו עצים שאין מקבלים טומאה היינו קודם קידוש כלי:

אותה תאכלו. אסיפא סמיך דקתני בתורת כהנים אין לי אלא בעשה בלא תעשה מנין: **שאינו** כמעביר על דבריו. אע"פ שאין זה מביא אלא חיה לבדה, כיון דמרצונו מביא הקרבן אין זה מעביר שהרי תלה בדעתו: **אלא** במעביר על דבריו. כ"ע במעילה (דף כ:) ובפ' אלמנה ניזונת (כתובות נד:) גבי זבן לי ליתכא ואזיל וזבן ליה כורא:

מסורת הש"ס

א) מכות יד:, ב) [לקמן מו: פסחים כד: לה.] חולין לו:, ג) מעילה י. לקמן מה:, ד) [מכות יח: ע"ש], ה) [פסחים מח: יבמות נד: ט: מח. עג: חולין סח.] ת"כ שמיני פרש' ג ה"א, ירוש' כלאים פ"ח ה"א, ביכורים פ"א ה"ה, פ"ב ה"א, שבת פ"ז ה"ב, פסחים פ"א ה"ד, יבמות פ"ח ה"ב, קידושין פ"ד ה"ו, סנהדרין פ"ה ה"ג פ"ז ה"ה ועי"ש ה"י, ו) עי' מכילתא משפטים פי"ב, ז) ת"כ ויקרא נדבה פרש' ב ה"ג, ח) ות"כ צו פרש' ט ה"ח, ט) חולין לו:, י) הציון אינו מדויק וצ"ל יז. ע"ש ודו"ק, כ) [וע"ע תוס' פסחים יט. ד"ה אלמא, חגיגה כג: ד"ה וכא, מנחות כא. ד"ה ילאו, חולין לה. ד"ה אין], ל) מעילה פ"ב ה"א, מ) עי' תוס' לקמן פח. ד"ה מן, נ) [וע"ע תוס' מנחות קו. ד"ה לא"נ], ס) [וע' מכות יח: יל"ע], ע) שמיני פ"ג ה"ב:

תורה אור השלם

1. והבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל באש ישרף והבשר כל טהור יאכל בשר: ויקרא ז, יט
2. והנפש אשר תאכל בשר מזבח השלמים אשר ליהוה וטמאתו עליו ונכרתה הנפש ההוא מעמיה: ויקרא ז, כ
3. כל מפרסת פרסה ושסעת שסע פרסת מעלת גרה בבהמה אתה תאכלו: ויקרא יא, ג
4. דבר אל בני ישראל ואמרת אלהם אדם כי יקריב מכם קרבן ליהוה מן הבהמה מן הבקר ומן הצאן תקריבו את קרבנכם: ויקרא א, ב
5. זאת הבהמה אשר תאכלו שור שה כשבים ושה עזים: איל וצבי ויחמור ואקו ודישן ותאו וזמר: דברים יד, ד-ה

הגהות הב"ח

(א) גמ' דברי הכל לוקה דאמר מר והבשר: (ב) רש"י ד"ה ה"ג ורבא וכו' בלאחר זריקה הס"ד ותיבת בשר נמחק: (ג) ד"ה הייתי אומר וכו' וצבי הס"ד ואח"כ מ"ה ת"ל בקר וצאן תרי בקר:

שינויי נוסחאות

א] אינו לוקה רבי יוחנן לטעמיה דאמר דתני ברדלא וכו' כל"ל (רש"ש, ילקו"ש): ב] מקצת כת"י נוסף והא עצים ולבונה, וע' חולין לו ספ"ב: ג] ס"ל מחלוקת בטומאת בשר אבל בטומאת הגוף ד"ה אינו לוקה (רש"ש. וע' רש"י ולק"ם): ד] תיבת כל ליתא בכ"י וכ' ילקו"ש: ה] אמר אינו לוקה לאו הבא וכו' כל"ל (צ"ש): ו] איתמר המעלה אברי חיה למזבח רבי יוחנן וכו' (שמכ"י): ז] בכ"י וכ' נוסף ולאו הבא מכלל עשה עשה וכ"ה בילקו"ש: ח] תיבת עליו ליתא בכת"י: ט] בכת"י נוסף הקריבו, וכ"ה בילקו"ש ושם נוסף עוד אין לך בבהמה אלא בקר וצאן, הא למה זה דומה וכו', והשאר ליתא. ועי' לק"ם: י] וזריקה להוריה אתא (כתה"י): יא] כתיבא (כ"י): יב] אמר מחלוקת בטומאת הגוף אבל בטומאת בשר דברי הכל אינו לוקה. בטומאת הגוף הוא דאמר ריש לקיש לוקה דנפקא ליה מבכל קודש לא תגע אבל וכו' כל"ל (רש"ש, וכעי"ז בכת"י): יג] ל"ל דטומאת (צ"ק, דו"ב, ג): יד] ל"ל דתניא (כתה"י ודו"ב): טו] ל"ל טהורה (רש"ש): טז] בתוך הברייתא נמחק, וצ"ל בתורת כהנים (צ"ק. וע' ת"כ שמיני ריש פ"ג, וגם"מ גורס בתוך המשנה ומסקינן אין לי אלא בעשה, בלא תעשה כו': יז] ל"ל אחרינא (כתה"י ודו"ב. ג): יח] ל"ל ואמוראי (רש"ש, צ"ק). וכל"י ואיפוכי: יט] ל"ל לדריש (כתה"י ורש"ש): כ] מוהבשר כל"ל (צ"ק): כא] שמעינן (רש"ש): כב] בעי (רש"ש): כג] ל"ל ומדאורייתא (רש"ש): כד] דרבא ואביי כל"ל (ב"ש): כה] במחתה שהיא כלי (רש"ש): כו] ואין משמע כן (רש"ש): כז] הפנימיות ולא היה חותה עצים כלל ומיהו [מיהת] י"ל ליתא בדיון לא וכו' כל"ל (רש"ש): כח] ל"ל דמשפי. וכן נסמך ל"ל משפי (רש"ש. צ"ק): כט] אע"ג דקורדום לאו כלי שרת הוא נמחק (חי'), אבל בכ"י גרס לה, ושם נוסף מ"מ חיתוכו ותיקונו חשיב להו כלי שרת כדאמר כו': ל] נמ"כ מוחק תיבת במעילה ועש"כ:

עין משפט נר מצוה

יט א ב מיי' פי"ח מהל' פסה"מ הלכה יג:
כ ג מיי' פי"ו מהלכות איסורי מזבח הלכה ח:
כא ד מיי' פי"ח מהל' פסה"מ הלכה כח:
כב ה ו מיי' פ"ב מהל' איסורי מזבח הלכה ו [דלוקה ועיין כ"מ מפרש טעמו דהא דמספק הש"ס דכ"ע לא פליגי היינו דכ"ע ס"ל דלוקה ודלא כפרש"י ע"ש]:
כג ז מיי' פרק א מהל' מעה"ק הלכה א:

גליון הש"ס

רש"י ד"ה כי פליגי בחיה וכו' והכי הוה שמיע ליה. וכעי שבת דף עו ע"א נדה דף כד ע"א:

מוסף רש"י

נטילת נשמה. הבא למקדש טמא כרת, שנאמר (במדבר יט) ונכרתה כי את מקדש ה' טמא: אף קודש דבר שיש בו נטילת נשמה. דהיינו אכילה בטומאה שהוא גבי קדש בכרת ולאוכל תרומה בטומאה במיתה, דכתיב (ויקרא כב) ומתו בו כי יחללוהו (יבמות עה.). **והבשר לרבות עצים ולבונה.** וי"ו יתירה, לרבות עצים ולבונה של קודש לטומאה, וקאי אדלעיל והבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל והבשר (פסחים לה.). לאו. והבשר יתירה הוא דהא רישיה דקרא בבשר משתעי, לרבות עצים ולבונה לקבל טומאת אוכלין (חולין לו:). הא דעצי המערכה מקבלים טומאה, מדרבנן היא משום חיבת הקודש וקרא אסמכתא בעלמא, דהא עצים בעלמא לא מקבלי טומאה (מנחות כא. ועי' חולין לו.). **כל שיש לו מתירים.** כגון שלמים ותודה ואשם דדמן מתיר האימורין להקטרה והבשר לכהנים, או דבר שיש לו מתירין למזבח בלבד, כגון עולת העוף ושעירים ופרים הנשרפים דדמן מתירין למזבח, וכגון שתי הלחם דדמן של כבשים הן מתירין אותן, וכגון לחם הפנים דבזיכין מתירין אותו ומנחות שניתרות בקומץ: **משקרבו מתיריו.** אין חייבין עליהם משום נותר וטמא ופיגול עד שיקרבו מתירין, דהכי כתיב בפיגול דשלמים לא ירצה ואמרינן (לעיל כח:) כהרצאת כשר כך הרצאת פיגול מה"ל נותר וטמא מפיגול (מעילה י.). **כל שאין לו מתירין.** כגון מנחת כהנים ומנחת משיח ונסכים, משיקדשו בכלי שהיא המכשירן למעילה האמורה כאן (לקמן מה.). כגון הקומץ והלבונה וכו' דהן עצמן מתירין (מעילה שם):

ליקוטים

ואכתי מיבעי ליה לטמא שאכל בשר קדש לפני זריקה. פי' וכיון דאיצטריך ליה לאחר זריקה ומפיק ליה מדאיתקש קדש למקדש כדמפרש בסמוך מה מקדש דבר שיש בו נטילת נשמה, היכי יליף מיניה אף לפני זריקה. הא לית ביה נטילת נשמה לפני זריקה. (תוס' שאנץ מכות יד:)

שיטה מקובצת

אותה תאכלו ולא בהמה טמאה ולאו הבא מכלל עשה עשה. פי' שכך לשון המשנה ומסיים (עוד בה:) [בברייתא] לא תעשה מנין ת"ל אך את זה וכו'. ולא דק ספר שכן בברייתא לאו כן כת"י וה"ה ליתא התם ולא בהמה טמאה אין לי אלא עשה בלא תעשה מנין כו'. והשלמות הכיא בקולר ע"כ (תוס' מהר"ם וצ"ק): **אינו עובר ולאו בלום.** הקשה בקונטרס בהמה טמאה נמי, ומירץ [משום דכתיב ממשקה ישראל]. וקשה דחיה טהורה נמי מי גרע ממפריס נקבה לעולה דאמרינן לקמן (דף לה:) דהיא כבעלת מום [illegible]